

Landdistriktsministerens talenote til samrådsspørgsmål K, L og M i Folketingets Udvalg for Landdistrikter og Øer den 27. maj 2014

(Det talte ord gælder).

[Talens titel: Udmøntning af den nye LAG-indsats]

[Indledning]

Lad mig indledningsvist takke for spørgsmålene og for endnu en lejlighed til at drøfte LAG-organiseringen med Udvalget.

Som bekendt har jeg løbende været i tæt dialog med partiernes ordførere i forbindelse med udpegningen af de nye LAG-områder. Og jeg har gennem de seneste måneder besvaret en lang række spørgsmål fra udvalget om sagen. Endelig har vi haft en teknisk gennemgang af landdistriktsprogrammet med fokus på LAG-indsatsen.

Jeg har derfor som sådan næppe meget nyt at sige i denne sammenhæng, men vil gerne benytte lejligheden at give en uddybende gennemgang af kravene til udmøntning af den nye LAG-indsats – også kaldet lokaldrevet udvikling af lokalsamfundet.

Min opgave som minister er at sætte rammerne for LAG-indsatsen. Og målet er at være køreklar fra starten af 2015 med nye aktionsgrupper, der hver har valgt en bestyrelse og har udarbejdet en lokal udviklingsstrategi at arbejde efter.

Det er en omfattende opgave, som både jeg og ministeriet lige nu er meget optaget af.

Konkret handler det om at få mobiliseret de lokale kræfter, der skal bære den kommende LAG-indsats rundt omkring i landet.

Derfor handler det nu om at understøtte det lokale LAG-arbejde og se fremad. Det er nu, vi har chancen for at rette op på fortidens fejl og gøre det bedre. Og det har vi en ambitiøs plan for, og den er vi i fuld gang med at omsætte til handling.

[Besvarelse af spørgsmål]

Der er stillet 3 spørgsmål, som hænger nøje sammen, og jeg vil derfor give udvalget en samlet redegørelse.

I den forbindelse vil jeg komme ind på udpegning af LAG-områder og LAG-organiseringen for programperioden 2014-2020 samt for nedsættelse af et udvalg, der skal indstille aktionsgrupper og deres udviklingsstrategier til godkendelse.

Jeg vil også give min vurdering af, hvilke fordele jeg ser med den nye organisering sammenholdt med den tidligere organisering.

Og til slut vil jeg give et overblik over det videre arbejde med udmøntning af LAG-indsatsen.

[Udpegning af LAG-områder]

Som jeg tidligere har oplyst i udvalget, er det op til medlemslandene – inden for de rammer EU's forordning giver – selv at udpege de områder, som skal være støtteberettiget under LAG-indsatsen til fremme af økonomisk udvikling af landdistrikter.

I Danmark har vi besluttet, at der er tre måder, hvorpå områderne kan blive omfattet af udpegningen.

For det første er der land-by dimensionen, hvilket betyder, at over 45 pct. af borgerne i en kommune bor i landdistrikter eller byer med færre end 3.000 indbyggere.

For det andet er der en center-periferi dimension, hvilket indebærer, at den typiske borger i kommunen skal bo over 30 minutters køretid i bil fra nærmeste større byområde.

Og for det tredje vil et område blive omfattet af udpegningen, hvis mere end 30 pct. af borgerne i en kommune bor i landdistrikter eller byer med færre end 3.000 indbyggere og har oplevet en markant tilbagegang på minimum 10 pct. i antallet af beskæftigede på arbejdspladser i kommunen i perioden 2009-2013.

Der er efter denne model udpeget 57 LAG-områder – 56 kommuneområder samt småøerne.

Med områdeudpegningen sikrer vi en bred geografisk dækning. Udpegningen dækker 77 pct. af Danmarks areal og over 60 pct. af Danmarks befolkning.

Den endelig LAG-udpegning er et resultat af en høring og dialog med de forskellige lokale interesser. Der indkom over 100 høringsvar, som jeg har forholdt mig til, og så vidt muligt imødekommet.

På baggrund af de mange konstruktive høringsvar ændrede vi i udpegningen af områder, så vi fik to kommuneområder mere med i udpegningen og organiseringen af LAG blev tilpasset. Således gik vi fra 20 til 26 aktionsgrupper. Jeg har lyttet og gjort meget for at imødekomme så mange ønsker som muligt.

Nu hvor beslutningen om LAG-områderne er på plads og meldt ud, så er det mit klare indtryk, at resultatet rent faktisk anerkendes, som et godt grundlag for det videre arbejde med at etablere lokale aktionsgrupper.

[Organisering af lokale aktionsgrupper]

I høringsforslaget indgik også mit forslag til den kommende LAG-organisering – altså hvilke kommuneområder, der med fordel kan arbejde sammen i lokale aktionsgrupper om den nye LAG-indsats.

Det har været vigtigt for mig, at den nye LAG-organisering bygger på nogle enkle men klare principper. Det er principper, som jeg på et tidligt tidspunkt har præsenteret og drøftet med ordførerne, og som der her – efter min opfattelse – var bred opbakning til.

Principperne er som følger:

- 1) LAG-organiseringen skal være effektiv og gearet til at håndtere lidt større projekter, som reelt kan gøre en forskel lokalt.
- 2) Vi skal have lidt større aktionsgrupper – i stedet for mange små – med en vis økonomisk volumen.
- 3) Vi skal have en bred repræsentation i LAG-bestyrelserne. Bestyrelsen skal sammensættes af medlemmer, der repræsenterer borgere, det lokale erhvervsliv og foreningsliv, og endelig udpeger kommuner og regioner repræsentanter til bestyrelserne for at sikre god koordinering med øvrige udviklingsaktiviteter på området.
- 4) Endelig skal organiseringen styrke samarbejdsrelationer på tværs af kommunegrænser. Det vil efter min bedste overbevisning give bedre projekter og mere lokal synergi.

LAG-organiseringen følger EU-reglerne om den såkaldte LEADER-metode, hvor myndighederne sætter en ramme, og frivillige kræfter udmønter indsatsen ud fra en lokal udviklingsstrategi.

Den drivende kraft kommer således nedefra – også kaldet ”bottom-up”.

I forbindelse med LAG-organiseringen har vi også skulle respektere nogle EU-regler, som betyder

- at den enkelte aktionsgruppes område skal omfatte mindst 10.000 og maksimalt 150.000 indbyggere.
- at der skal være tale om geografisk sammenhængende områder, og
- at sikre den nødvendige kapacitet i form af menneskelige og økonomiske ressourcer.

I særlige tilfælde kan medlemslandene begrunde afvigelser fra disse regler og få det godkendt af Kommissionen. Det vil for eksempel gøre sig gældende for de mindre danske småøer, som har nogle særlige udfordringer.

Efter dialog med lokale interessenter – som også omfattede en række kommuner – kan der nu etableres 26 lokale aktionsgrupper. Ministeriet har gennem hele forløbet været i kontakt med forskellige aktører rundt i landet. Og vi har lyttet til deres forslag og bekymringer om organiseringen.

Langt hen ad vejen har det da også været muligt at imødekomme mange lokale ønsker inden for rammerne af de principper for LAG-organiseringen, jeg netop har gennemgået.

Rammerne for LAG-organiseringen vil blive reguleret i en bekendtgørelse om etablering og drift af lokale aktionsgrupper. Et udkast til bekendtgørelse sendes snart i høring, så vi også i denne sammenhæng kan få en konstruktiv dialog om LAG'ernes fremtidige arbejde, inden bekendtgørelsen sættes i kraft.

[Nedsættelse af udvalg]

I henhold til EU-reglerne skal Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter som ansvarlig myndighed nedsætte et udvalg, som skal indstille de bedste aktionsgrupper og udviklingsstrategier. Det er nyt i

forhold til forrige programperiode, og det er med til at styrke de lokale interesser i opstarten af den nye LAG-indsats.

Det bliver udvalgets opgave at vurdere de indkomne udviklingsstrategier og gå i dialog med de lokale aktionsgrupper om strategierne. Formålet er også at sikre, at de lokale udviklingsstrategier sætter retningen og klare mål for de nye LAG-bestyrelses arbejde.

Der træffes beslutning om udvalgets sammensætning inden sommerferien, så udvalget er klar til at trække i arbejdstøjet umiddelbart herefter.

[Fordele ved den ny LAG-organisering]

Vi har flere gange - både her og i andre fora - drøftet LAG-indsatsen og sagsbehandling i forrige programperiode og konkluderet, at det skal være bedre i den nye programperiode. Derfor har jeg også som ansvarlig minister lagt mig i selen for at få skabt en fremadrettet model, der kan resultere i en mere effektiv administration, så pengene kan komme ud og virke, der hvor de gør en stor forskel - nemlig i udvikling af vores landdistrikter.

Den nye LAG-struktur vil derfor på en række områder være ændret i forhold til den forrige programperiode. Overordnet set fokuserer vi indsatsområderne på vækst og udvikling, hvor den tidligere ordning åbnede for en mere spredt anvendelse af tilskudsmidlerne.

Vi målretter ordningen for at få flere projekter, der direkte er med til at skabe arbejdspladser.

Dette understøttes også af den nye LAG-organisering med lidt større og mere slagkraftige LAG'er, der kan støtte erhvervsprojekter og bidrage til flere job i landdistrikterne.

For at nå dertil har vi brug for et mere effektivt sagsbehandlingssystem, end vi har set i den tidligere programperiode.

Jeg vil derfor opstille klare mål for kvaliteten og sagsbehandlingstiden. Det skal være sådan, at folk kan regne med at få et svar inden for en rimelig tidshorizont.

Derudover vil jeg i den kommende LAG-indsats sørge for, at den administrative bistand til LAG-bestyrelser og ansøgere også bliver styrket.

Der vil blive ansat administrative koordinatore, der skal sikre bedre kvalitet i ansøgningerne, og der vil blive etableret faglige koordinatorkollegier, der skal styrke samarbejdet på tværs af LAG'erne.

Det betyder også, at vi styrker hjælpen til de ildsjæle, virksomheder og foreninger, som gerne vil søge om LAG-tilskud. De skal have adgang til mere brugervenlig vejledning og information, så de kan leve op til de administrative krav. De skal ikke kæmpe med formularer og besværlige ansøgningsprocedurer. De skal gøre det, de er gode til og brænder for – nemlig at skabe ideer og projekter til gavn for udvikling af lokalsamfundene.

Min vigtigste opgave som minister for området er at skabe så megen udvikling i landdistrikterne som muligt.

Pengene skal ud og arbejde, hvor de gør nytte frem for at drukne i uoverskuelige regler og bureaukrati. Kommunikationen til LAG'erne og til potentielle ansøgere skal derfor også være bedre. Mere klar, enkel og præcis. Det er ikke nogen let opgave, men helt nødvendig. Derfor skal der i den kommende organisering være mere fokus på formidling og kommunikation.

[Videre proces og afslutning]

Vi har nu fået en afklaring af de nye LAG-områder og sat rammerne for den kommende LAG-organisering.

Det er så op til de lokale aktører at gribe bolden og få etableret en lokal aktionsgruppe - og dernæst at få udarbejdet og godkendt en udviklingsstrategi.

Mange steder er man allerede i fuld gang med at organisere sig og overveje, hvad man vil ændre i sit lokalsamfund, og hvilke indsatser der skal til for at nå målene.

Ministeriet understøtter dette arbejde med blandt andet nye bekendtgørelser, hjemmeside og dialogforum, samt lokale kurser for alle interesserede om metoden og arbejdet i en lokal aktionsgruppe.

Der er også allerede gennemført en række velbesøgte informationsmøder rundt omkring i landet. Stemningen på møderne har været god og spørgelysten stor. Det viser for mig, at der er stor entusiasme og iver for at komme i gang med arbejdet i de nye aktionsgrupper.

Det ambitiøse mål er fortsat, at de nye aktionsgrupper skal være klar til at indstille projekter til tilskud i starten af 2015. Fra det tidspunkt er det også vores mål at have et velfungerende og effektivt administrativt system klar, der kan være med til at understøtte fremdriften i projekterne.

Det kræver en målrettet indsats, hvor vi alle arbejder sammen for at få tingene til at lykkes.

Regeringen har indgået en bred politisk aftale med Venstre og Konservative om budgettet i 2014 og 2015. I år taler vi om et planlægningsår, mens 2015 bliver det første år, hvor aktionsgrupperne kan give tilskud til lokale udviklingsprojekter.

Jeg synes, at vi skylder de 26 aktionsgrupper, som er under etablering, arbejdsro, så arbejdet ikke forsinkes yderligere. LAG-systemet med frivillige kræfter og folkevalgte bestyrelser, som arbejder efter en lokal udviklingsstrategi med klare mål og resultater, har brug for kendte og stabile rammer for at kunne levere de ønskede resultater. Jeg ser frem til, at vi ved fælles indsats kan sikre dette.